

конспекту лекційного курсу (базові поняття, приклади, схеми, закони), а також виконання практичних завдань, складання анотацій до опрацьованих фрагментів навчальних відеофільмів і прочитаної наукової літератури з курсу.

Таким чином, засвоєння навчальної дисципліни «Біосферологія» за кредитно-модульною системою передбачає виконання таких видів робіт:

- участь у семінарських заняттях – максимально 48 балів;
- підготовка та захист реферату – 5 балів;
- виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання – 5 балів;
- проведення поточного тестування – 5 балів;
- проведення підсумкового тестового контролю – 12 балів.
- складання звіту за екскурсію до Полтавського краєзнавчого музею – 10 балів;
- ведення опорного плану конспекту тем лекцій – 5 балів;
- виконання завдань практичної частини семінарських занять – 5 балів;
- підготовка анотацій до опрацьованих фрагментів навчальних відеофільмів – 5 балів.

Загальна максимальна кількість балів – 100.

По закінченню модуля виконується контрольна робота, яка включає 20 завдань. За їх складністю вони розподілені на три рівні: I – теоретичні завдання вузького змісту (питання на визначення, приклади тощо); II – тестові завдання (вибрати правильну відповідь); III – теоретичні завдання широкого змісту (на порівняння, виконання практичних задач і вправ).

Досвід викладання даної дисципліни «Біосферологія» протягом двох років показав, що для студентів першого курсу навчальний матеріал сприймається та засвоюється досить складно, оскільки вони ще не вивчали основних біологічних напрямків (анатомії та систематики рослин, зоології, геології, еволюції тощо). Тому, на нашу думку, більш доцільно вивчати біосферологію для студентів старших курсів (IV-V).

ПРО НАЙВАЖЛИВІШІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У ВНЗ

Пилипенко С.В. (Полтава)

Перехід українського суспільства до ринкових відносин, поява різноманітних форм власності потребують нових підходів до управління безпекою життя і діяльності людини. Але ці питання у силу різних обставин, у тому числі – економічних, вирішуються як на державному рівні, так і на рівні особистості, ще недостатньо. Сучасний етап розвитку суспільства визначається збільшенням пресингу небезпечних факторів та ситуацій з боку оточуючого середовища на людину, об'єкти народного господарства, регіони та планету взагалі. Як наслідок цього, суспільство зазнає великих втрат у вигляді людських жертв, матеріальних збитків, руйнування довкілля тощо.

Тривожно виглядає ситуація, що складається на Україні. Так, число випадків зі смертельним результатом на 100 тис. працюючих перевищує середньосвітові значення в 2 рази. Чисельність загиблих від нещасних випадків невиробничого характеру за період 2001-2007 рр. у розрахунку на 100 тисяч чоловік у 3,7 разів перевищує показник для країн Європейського союзу, а рівні смертності серед населення працездатного віку в 3 рази вищі, ніж у роз-

винених країнах світу. Чисельність загиблих від невинного травматизму набагато вище (за даними у 2006 р.), ніж від виробничого.

Перелічені умови розвитку вимагають суттєвих змін у усіх ланках системи забезпечення безпеки на різних рівнях, від окремої людини до суспільства взагалі. Головну роль у цьому має відіграти освіта, як тренд випереджаючого фактора, що формує світогляд про безпеку.

Виникає необхідність рішення питань безпеки життєдіяльності (БЖД) у практичній площині. Ми вважаємо, що методологію БЖД доцільно будувати з позицій теорії ризику, що розглядає структуру формування ризиків для здоров'я людини, природного середовища, технічної системи. Цей підхід дозволяє здійснити усвідомлений перехід до керування ризиками з метою їхнього зниження.

У зв'язку з цим, першим кроком на шляху до керування ризиками є: виявлення внутрішніх факторів ризику для даної людини; визначення груп ризику серед населення, чутливих до визначених факторів ризику; виявлення специфічних факторів ризику і їхніх джерел для обраної популяції; створення карт (районування) територій за ступенем ризику. Рішення зазначених задач повинне спиратися на чіткі кількісні критерії у визначенні рівнів ризиків. Необхідне створення експертних систем, які дозволять оцінювати: стан людини з метою прогнозу безпеки його діяльності (внутрішні чи ендogenous фактори безпеки); вплив факторів різної природи на безпеку людини (зовнішні чи екзогенні фактори безпеки).

Одним із діючих методів керування ризиками є інформаційний, зокрема, навчання студентів вищих навчальних закладів основам безпечної життєдіяльності з метою формування мислення майбутнього фахівця, спрямованого на досягнення максимальної безпеки у роботі і в побуті.

Ми виділяємо для себе в даний час, як найважливіші, наступні педагогічні аспекти викладання БЖД у вищих навчальних закладах:

Навчальна дисципліна – БЖД повинна бути насичена практичними і лабораторними роботами, на яких студенти можуть реально вивчити методики оцінки різних факторів небезпек для людини, а також одержати навички захисту від них.

При підготовці фахівців необхідна орієнтація на використання передових інформаційних технологій, оскільки сучасні прийоми і методи оцінки і підвищення рівня техногенної і побутової безпеки будуються на основі багатофакторного аналізу й інших досить складних алгоритмів, що на практиці добре реалізуються при використанні засобів обчислювальної техніки.

Необхідно сформулювати у студентів уявлення не тільки про небезпеки і механізми їхнього виникнення, але і уявлення про норму, зокрема – про критерії норми фізичного і психічного стану, здоровий спосіб життя; а також про практичні методи і засоби нормалізації функціонального стану. Результати анкетування студентів показали, що для них істотні внутрішні фактори ризику – паління, алкоголь, наркотики – (у 65% опитаних), у той же час усвідомлення негативності цих факторів присутнє лише в 38% студентів. Саме усвідомлення норми поведінки формує психологію безпеки у тій чи іншій ситуації і є гарантією подолання виникаючих небезпек.

Практичне оволодіння майбутніми фахівцями навичками в оцінці і керуванні ризиками є запорукою підвищення особистої і колективної безпеки у всіх галузях людської діяльності.